

הוספה בשורת הגאולה

פח.

ועוד ועיקר, לזעוק להקב"ה על אריכות הגלות, "עד מתי"... ולבקש ולדרוש ולעשות כל מה שאפשר שתיכף ומיד תבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

. . . בני" נמצאים כבר בגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה ומשיח צדקנו עדיין לא בא!... כבר סיימו כל עניני העבודה דזמן הגלות, וכבר נעשו כל הפעולות בכל האופנים האפשריים (כולל ובמיוחד ע"י השמחה בחודש אדר במשך ששים יום), ולא יודעים מה ניתן לעשות עוד, ואעפ"כ, עובר עוד שבוע, עוד יום ועוד רגע, ועדיין לא באה הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משיחות ג', ועש"ק וש"ק פ' תצוה, ז', יו"ד ו"א אדר ראשון תשנ"ב)

לזכות

החייל ב"צבאות השם" מנחם מענדל שיחי'
ליום הולדתו הרביעי לאוישו"ט, ביום י"ג אדר - תענית אסתר ה'תשע"ח
ולזכות

אחותו החיילת ב"צבאות השם" גיטא תחי'

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' לוי יצחק וזוגתו מרת חי' שרה שיחיו צייטלין

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

פרשת זכור

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק בא

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

"מכון לוי יצחק"

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

פרשת זכור

א. „זכור” – פרשה מיוחדת

על התקנה¹ של קריאת פרשת זכור², שיש לקרוא בתורה בשבת שלפני פורים את הפרשה „זכור³ את אשר עשה לך עמלק”, שואל ה„מגן אברהם”⁴:

הרי יש מספר מצוות של „זכירה”, כ„זכירות”⁵ אשר צריך להזכיר⁶ בברכות קריאת שמע ובקריאת שמע: מתן תורה, מעשה עמלק, מעשה מרים, שבת ומעשה העגל – ומדוע תקנו לקרוא בתורה דוקא את פרשת עמלק, ולא „בזכירות אחרות”?

והוא משיב, ש„מתן תורה יש לנו חג עצרת, והוא הדין שבת, ומעשה מרים ומעשה עגל לא תקנו, מפני שהיה גנותן של ישראל”.

אך לכאורה, אין זו תשובה מספקת. כי גם לגבי מעשה עמלק – הרי ישנו פורים, הקשור לזכירת ולמחיית עמלק⁷, ואף הקריאה של פורים היא⁸ – הפרשה על מלחמת עמלק – „ויבא עמלק”⁹. ויותר מכך: פרשת זכור נקראת דוקא בשבת שלפני פורים „כי היכי

(1) כ”ה במג”א שצויין בהערה 4. וראה מג”א סתרפ”ה, דאף שקריאת פ’ זכור הוא מה”ת, זה שקוראים אותה בשבת זה דוקא הוא תקנת חכמים. וכ”ה בשו”ע אדה”ו או”ח סרפ”ב סי”ג שהוא „מתקנת אנשי כנה”ג” (אף שכתב (שם סט”ז) ש„פרשת זכור היא חובה מן התורה”).

הדיעות בזה – ראה אנציקלופדי תלמודית ע’ ארבע פרשיות (ע’ קסו), ע’ זכירת מעשה עמלק (ע’ ריש ואילך).

(2) מגילה ל, א.

(3) ס”פ תצא (כה, יזי”ט).

(4) ס’ סק”ב.

(5) הובא ג”כ בשו”ע אדה”ו שם סעיף ד. וכן הכניסן אדה”ו בסידורו לאחר תפלת שחרית (שש זכירות).

(6) נוסף לזכירת יצי”מ שנוכרה בפירוש בפ’ ציצית.

(7) ראה חינוך מצוה תרג: ודין ה’ לקרונה (פ’ זכור) ביום פורים לפי שהוא מענינו של יום כי המן הרשע ה’ מורעו. ובפרש”י מגילה (כט, א ד”ה ומפסיקין): לסמוך מחיית עמלק למחיית המן. וראה רמב”ן ס”פ תצא: ויה’ סמך למקרא מגילה מן התורה. ועוד.

(8) משנה מגילה ל, סע”ב. ובמג”א סתרפ”ה שם שבוה יוצא

מ”ע דקריאת פ’ זכור.

(9) בשלח יז, ח ואילך.

דלא תיקדום (=כדי שלא תקדם) עשיה לזכירה¹⁰ כלומר, פורים הוא ה„עשיה” של הזכירה שבפרשת זכור –

מדוע, אפוא, יש צורך בתקנה מיוחדת של קריאת זכירת עמלק, עד אשר שבת זו נקראת „שבת פרשת זכור” וכדומה?

מכך מובן, שהתקנה של פרשת זכור לא נקבעה רק משום שאין זמן מיוחד להזכרת מעשה עמלק, אלא משום שבזכירת מעשה עמלק¹¹ יש מעלה מיוחדת על פני הזכירות האחרות.

ויש להבין: מהו המיוחד בזכירת מעשה עמלק לעומת שאר הזכירות, אשר משום כך נקבעה דוקא לזכירה זו קריאה מיוחדת?

ולכאורה, אדרבה: הזכירות האחרות עוסקות בענינים כלליים המשפיעים על התנהגותו של היהודי בכל עת ובכל מקום: מעמד הר סיני – מתן תורה – הוא היסוד של כל התורה והמצוות. השבת היא אחת המצוות הכלליות¹², ואינה משפיעה רק על יום השבת, אלא על כל ששת ימי החול¹³. ומצד שני, מעשה העגל – ההיפך מ„אנכי” ומ„לא יהיה לך”. ועוד, כיון ש„וביום פקדי ופקדתי”¹⁴... – מזכיר הדבר ליהודי להשמר מסור מרע כדי לא להגיע לידי „אפקוד עליהם עונותיהם”, וזה כולל גם הזוהרות ב„עשה טוב”. ואפילו מעשה מרים, שלכאורה הוא ענין פרטי, שלא היו לו תוצאות לגבי כלל ישראל בכל הדורות – הרי גם מכך

(10) מגילה ל, א.

(11) עד שלרוב הפוסקים קריאת פ’ זכור היא מ”ע מה”ת (ראה הגסמן בהערה 1).

(12) ועיין ס’ חינוך מצוה לב: משרשי מצוה כו’ כל יסודי הדת ומלבד כו’ יש בו כו’.

(13) עיין רמב”ן יתרו כ, ח.

(14) תשא לב, לד ובדח”ל עה”פ.

לקוטי

פ’ זכור

שיחות

אלא צריך להורידה למטה, ללימוד בפועל ולקיום מצוות מעשיות, ואדרבה – המעשה הוא העיקר⁶⁸.

וזה היתה טענת המלאכים⁶⁹ „חמודה גנוזה... תנה הודך על השמים”: כיון שהתורה היא שיא של התעלות ברוחניות, היא צריכה להנתן „על השמים”, אפילו מעל לרוחניות שבעולם הזה – מעל לשכל האדם.

אך כאשר מבטלים את מהותו של עמלק – כאשר המוח משפיע על המעשה בפועל, וקיימות שלימות השם (גם ו-ה) – הרי אז אפשר לבטל את טענת המלאכים „תנה הודך על השמים”, והתורה ניתנת למטה.

בכך מובנת גם החשיבות של זכירת עמלק, יותר משאר הזכירות, כדלעיל – כי זכירת עמלק היא מעין הקדמה ותנאי למתן תורה בכלל. לפני שהיהודי מקבל את התורה, עליו

(68) אבות פ”א מ”ו.

(69) שבת פה, ב ואילך.

לבטל את העמלק שאינו מאפשר השפעה מן המוחין את המדות והמעשה.

ועל ידי קיום המצוה של זכירת עמלק בזמן הגלות, המבטלת את ה„עמלק” שבנפש האדם, מורזים את האשפרות לקיים את מצות מחיית עמלק כפשוטו, בעולם כולם ובגשמיות,

שיקויים הענין של „מינוי מלך” – מלכא משיחא, שיברר מי הוא עמלק, ולאחר מכן⁷⁰ „לחם מלחמת ה’”⁷¹ – כולל מלחמת עמלק – „מלחמת לה’ בעמלק”⁷² – וינצח⁷³, ולאחר מכן⁷⁰ הוא יבנה את בית המקדש השלישי⁷⁴, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש”פ זכור תש”ל, תשל”ג)

(70) כסדר ג’ מצות שנצטוו ישראל בכניסתן לארץ (כנ”ל הערה 24) – ראה לק”ש [המתורגם] חט”ו ע’ 324 הערה 49.

(71) רמב”ם הל’ מלכים ספ”א.

(72) ס”פ בשלח.

(73) כלשון הרמב”ם שם בדפוסים שלא שלטה בהם בקורת

הצנזור – „אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו” (י”ל

שכין עה”פ: מכל אויבך מסביב).

(74) (בית ו)כסא שלם (ראה תו”א בתחלתו).

לזכות

כ”ק אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח

ויהי שעי קיום הוראת

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב’ ניסן ה’תשמ”ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק’

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא

יהי אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד

צריך להשמר תמיד כדי שלא יהיה „יודע את רבונו ומתכוין“⁵⁶ למרוד בו. בכל זאת, יהודי צריך תמיד להשמר מפני המשמעות של „עמלק“ בדקות. ובמיוחד כאשר עלול לנבוע מכך בסופו של דבר ענין של „יודע... ומתכוין למרוד בו“, ר"ל.

וההסבר לכך הוא: על הפסוק⁵⁶, „כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק“, אומרים חז"ל ש„אין שמו שלם... עד שימחה שמו של עמלק“⁵⁷ – כל עוד קיים עמלק אין שם ה' מושלם, הוא י"ה בלבד. עמלק מנוגד לאותיות ו"ה' של שם הוי'.

ולכאורה, תמוה: כיון שעמלק מתכוין למרוד בו, בקדוש-ברוך-הוא, יש לשאול⁵⁸: (א) מדוע הוא מתנגד רק לשלימות השם – ולא לשם ה' בכלל? (ב) בהתנגדות לשלימות השם – מדוע אין התנגדות ל"ה שבשם, הקודם ונעלה⁵⁹ מו"ה? (ג) אדרבה – כאשר נשאר י"ה, הרי נשאר שם שלם משבעת⁶⁰ השמות שאינם נמחקים⁶¹?

ההסבר לכך הוא:⁶²

ההשפעות של ארבע אותיות של שם הוי' על היהודי, וכפי שהן בנפש האדם – אדמה

(56) להעיר הרמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

(56*) ס"פ בשלה.

(57) פרש"י שם. תנחומא ס"פ תצא. פסיקתא דר"כ

ופסיקתא רבתי פ' זכור. מדרש תהלים ט, ז.

(58) להעיר משערי אורה (לר"י גיקטליא) ס"ט.

(59) ראה ד"ה מן המיצר תרע"ח. ועוד.

(60) ראה תור"א ס"פ נח (וש"נ) – הטעם דשבעה. ובפרס

(ש"א בסופו וש"נ) יו"ד שמות שאינם נמחקים כו' י"ה כו' –

הרס"ג כותב „ששה“, רה"ג – „תשעה“ (הובא בס' עבודת

המלך, בהערות לרמב"ם שבהערה הבאה (ירושלים, תשכ"ד)

ועיי"ש).

– בשו"ע אדה"ז או"ח ספ"ה ס"ג „ו' שמות שאינם נמחקין“.

ולהעיר שבו"ח (ערב, ב) „מלכות כו' כלילא מעשר ספירן

מעטרא בשבע שמות שאינם נמחקין“. ואכ"מ.

(61) ברמב"ם הל' יסודות"פ (פ"ו ה"ב) ושו"ע יו"ד (סרע"ז

ס"ט) לא נמנה בו' שמות שאינם נמחקים, אבל ראה רמב"ם

שם ה"ד (משבעות לה, ב) שהוא שם בפ"ע ואינו נמחק, וכן

בשו"ע ס"ם ס"ו. וראה ביאורי הגר"א לשו"ע ס"ם קט"ט.

(62) ראה בכ"ו – תור"א ס"פ תצוה. ד"ה זכור בסה"מ תקס"ה

ח"א וביאורו. סידור שער הפורים. סה"מ"צ להצ"צ מצות

זכירת מעשה עמלק.

לעלין⁶³, בצלמנו⁶⁴ – הן: יו"ד ה"א – חכמה בינה (שכל), וא"ו – מדות שבלב, ותורה, ה"א – דיבור ומעשה, מצוות⁶⁵.

עיקר מלחמת עמלק היא על המעשה בפועל ממש. לגבי כחות השכל בלבד – בחינת י"ה אין הוא מתנגד כל כך. לא כל כך אכפת לו שיהודי יודע את רבונו, שיש רק הבנה באלקות, אבל אין הוא רוצה שההבנה תשפיע על המדות והרגשות שבלב, המביאות לידי מחשבה דבור ומעשה – בחינת ו"ה. ואדרבה – או המרידה היא חמורה ביותר. כפי שמודגש בדברי חז"ל „יודע את רבונו“, אך למרות זאת „מתכוין למרוד בו“, כי הידיעה אינה משפיעה על המדות ועל כחות המחשבה הדבור והמעשה.

ובפרט זה של עמלק – שהענין של „יודע את רבונו“ אינו מביא לידי קבלת עול ולפחות בהתאם לידיעתו – והרי קבלת עול מחייבת את קיום התורה והמצוות, וכאשר קבלת העול פגומה הרי זו, בדקות, מרידה ברבונו – בפרט זה צריך כל אחד לוודא שלא ייפגם, כי בכל דרגה של עבודת וידיעת ה' עלול להיות מקום לטעות לגבי ענין קבלת העול⁶⁶.

ז. עמלק מתנגד למתן תורה

בכך ניתן להבין גם מדוע התרחשה מלחמת עמלק „בדרך בצאתכם ממצרים“ לפני מתן תורה:

כל דבר הוא בהשגחה פרטית, ולכן מובן, שמלחמת עמלק התרחשה בגשמייות לפני מתן תורה, משום שעמלק ברוחניות מתנגד ואינו רוצה לאפשר את החידוש של מתן תורה:

החידוש שבמתן תורה הוא⁶⁷, שתורה לא בשמים היא, אין להשאירה ברוחניות בלבד,

(63) עשרה מאמרות מאמר אכ"ח ח"ב פל"ג ועוד. של"ה כ, ב ובכ"מ.

(64) בראשית א, כו.

(65) ראה בכ"ו אגה"ת ספ"ד. לקו"ת ר"פ ראה. ובכ"מ.

(66) להעיר מלקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 167 סעיף ה

ואילך.

(67) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 54, וש"נ.

ועת ונעורר הנפשות במאמרים להלחם בו. וכיון שבתקופתנו אי אפשר לקיים בפועל את הציווי של מחיית עמלק, כי (א) מצות מחיית עמלק חלה רק כאשר ישראל מצויים על אדמתם²⁴, במצב של מנוחה – „בהניח ה' אלקיך לך מכל אויביך מסביב בארץ...“²¹. (ב) אף אילו היו התנאים הללו קיימים, בלתי אפשרי לקיים את מחיית עמלק, כי „כבר עלה סנהריב ובלבל את העולם וכל דפריש מרובא פריש“²⁵ –

לפי זה יוצא, שזכירת עמלק בתקופתנו אינה קשורה למעשה – ולמרות זאת, קבעו דוקא לזכירה זו קריאה מיוחדת ושבת מיוחדת?

ב. זכירת ומחיית עמלק – בימינו

התמיהה אף גדולה יותר:

המטרה של זכירת עמלק היא מחיית עמלק²⁰, כפי שנאמר בהמשך הפסוקים, לאחר „זכור...“ – „והיה²¹ הניח ה' אלקיך לך מכל אויביך... תמחה את זכר עמלק...“ וכפי שמסביר זאת הרמב"ם²²: „ציונו לזכור מה שעשה לנו עמלק .. (ולשנוא אותו)²³ בכל עת

(15) נחוצה תמיד, כי בלא זה אין אדם ניצול (מאבק) לה"ד בכל יום כדלקמן בפנים.

(16) ראה מפרשים לתצא כד, ט. רמב"ן ס"פ תצא. ועוד.

(16*) מג"א ושו"ע אדה"ז ס' ס שם.

(17) ערכין טו, ב.

(18) דאין אדם ניצול ממנה בכ"ו (ב"ב קסד, ב).

(19) ראה חינוך שם, שזכירת מעשה עמלק אינה „עיקר

בדת“ כזכירת יצ"מ (שלכן „די לנו בזה לזכור הענין פעם א'

בשנה כו"). ולהעיר שהרמב"ם לא מנה מצות זכירת עמלק

בין המצוות ההכרחיות (בסה"מ"צ סוף המ"ע).

בחרדים (מל"ת התלויות בארץ ישראל פ"ב) ועוד,

שזכירת עמלק ענינה לזכור שבשביל שרפו ידיהם של ישראל

מן התורה ומן המצות בא עמלק. אבל עדיין צריך ביאור: ענין

זה (שע"י רפיון במצות בא עונש על בני"ו) מצונו מ"פ בתורה

(כולל מעשה העגל שהוא א' מהזכירות הנ"ל), ומהו הענין

המיוחד שבזכירת עמלק דוקא? ולהעיר מצפ"ע עה"ת ס"פ

בשלה.

(20) ראה ביאור הר"י פפ"ע פ"א להס"ג לרס"ג מ"ע נט

(רסא, ב) שמשמע זה לא מנה הבה"ג וסיעתו העשה זכירת

עמלק כי היא בכלל העשה דמחיי'. וראה לקמן סעיף ג.

(21) תצא שם, יט.

(22) מ"ע קפט. וראה חינוך שם, שלכן נשים פטורות

מזכירת עמלק.

(23) בתרגום הר"ח העליר ור"י קאפת: ושנאמר (את) זה.

ד. הזכירה – מחיית ה"עמלק" שבנפש

ההסבר לכך הוא:

מהותו של עמלק היא – „יודע את רבונו ומתכוין למרוד בו”³⁸. ולכן, לפני שיהודי מקיים את מחיית עמלק כפשוטה, עליו לדאוג לכך, שבתוכו עצמו לא יהיה „עמלק” – „יודע את רבונו ומתכוין למרוד בו”, ואפילו לא באופן הדומה לכך מעט, כדלהלן בסעיף ו'.

וזהו המשמעות של מצות זכירת עמלק³⁹: אין זו זכירה שתכליתה רק לעורר לפעולה של מלחמת ומחיית עמלק ממש לאחד מן, או שעל ידי הזכירה יימנעו מדבר בלתי רצוי – בדומה לזכירת מעשה מרים, שמטרתה להשמר מלשון הרע – אלא זכירת עמלק עצמה מביאה לידי מחיית עמלק שבלב, בו עצמו⁴⁰.

ייתכן שקיים אצל יהודי „עמלק” בנפשו⁴¹, הרוצה להשפיע עליו למרוד ח"ו ברבונו, וכאשר הוא מקיים כראוי⁴² את „זכור את אשר עשה לך עמלק”, נוצרים בנפשו מחיית עמלק וביטולו⁴³ – מתבטלת ונמחקת כל נטיה של „יודע... ומתכוין למרוד בו”.

ולפי זה ניתן להבין מדוע קשורה דוקא זכירה זו לקריאה מיוחדת בתורה – כי התורה היא השלטת על מציאות העולם, כדברי חז"ל⁴⁴

38) כן הובא בכ"מ (סה"מ תקס"ב ע' קעב. סה"מ תקס"ה ח"א ע' שצה. סה"מ להצ"צ מצות זכירת מעשה עמלק פ"א (צה, א). ובכ"מ על עמלק. – לשון זה מצאתי לע"ע בתו"כ בחוקתי בו, יד הובא ברש"י בחוקתי שם. נח י, ט. לך יג, יג) – אבל לא על עמלק, ובאה"ת פרשת זכור (ע' א'תשפ) מקשר זה עם מחו"ל (אסת"ר פ"ז, יג). והמחנה בא עמלק .. מאצל בלעם הרשע, שבו נאמר (בלק כד, טז) „ויודע דעת עליון”.

39) ראה בכ"ז ד"ה זכור תרס"ה פרק ת.

40) אלא שזה גופא הוא כדי שיוכל לקיים מחיית עמלק בעולם כפשוטו, כנ"ל סעיף ב (מסהמ"צ להרמב"ם).

41) ראה תר"א תצוה סד"ה זכור: וזרעו של עמלק פי' הוריעה שלו שורעה בישראל להיות להם בחי' זו.

42) להעיר מלקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' (2' 241) בביאור מחו"ל (פרד"א פמ"ד). „האיך יתקיימו שניהם זה זכור (דעמלק) וזה זכור (דשבת)”.
43) ראה גם פנים יפות ס"פ תצא.

44) ירושלמי נדרים פ"ו ה"ה. ועוד.

היהודים על הפסוק⁴⁵, „לא-ל גומר עליי”, ולכן, כאשר כורכים את זכירת עמלק עם קריאה בתורה, הרי זכירה זו מגשימה את מחיית עמלק שבנפשו⁴⁶.

ה. הזכירה מדאורייתא מביאה ל„מחיה”

זהו גם אחד ההסברים לכך שקריאת פרשת זכור היא, לדעת רוב הפוסקים⁴⁷, מצות עשה מן התורה:

אחת המעלות של מצוות דאורייתא על פני מצוות דרבנן, היא שמצוות דאורייתא משפיעות יותר על ובתוך העולם. כפי הידוע על האחרונים⁴⁸ המרחיבים את הדבור על ההבחנה, שאיסורי דאורייתא הם איסורי חפצא – הדבר האסור נעשה מתועב וכו', ואילו איסורי דרבנן הם, לפי כמה דעות, איסורי גברא בלבד – החכמים אסרו זאת על האדם, אך האיסור אינו חל על חפצי העולם עצמם.

המעלה של מצוות דרבנן על פני מצוות דאורייתא, כדברי חז"ל⁴⁹ ערבים עלי דברי סופרים יותר מדברי תורה, היא בעיקר לגבי הגברא, כי בקיום המצוות שהוסיפו רבנן – מתבטאת העריבות והתשוקה להיות עבד ה', אשר מבקש מלכתחילה לגזור עלינו גזירות⁵⁰, ולאחר מכן אינו מסתפק בכך והוא מוסיף עליהן גזירות, או מוסיף סייגים כדי לוודא

45) תהלים נו, ג.

46) ראה גם סה"מ תר"פ (ע' רצה): וע"י הקריאה שקורא פ' מחיית עמלק בתורה מתבטל ע"י קליפת עמלק, וראה לקו"ת במדבר יג, ג.

47) ראה הערה 1.

48) ראה שו"ת צפע"נ (ירושלים תשכ"ה) ס"ג ובהגמטן במפענה צפונות קונטרס „מאה סברות” בתחלתו אתון דאורייתא כלל יו"ד. וראה תניא פ"ח. ובארוכה שיחות אחש"פ והתועדויות שלאח"י תשל"ז.

49) ראה ע"ז לה, א וברש"י שם. ירושלמי ברכות פ"א ה"ד. ועוד.

50) מכילתא יתרו כ, ג (במכילתא לפנינו: אמרו לו עבדיו גזור עליהם גזירות. אבל ברמב"ם ע"ה יתרו (שם, ב) וכן בהשגותיו לסהמ"צ (מל"ה) ובמאירי בפתיחה לאבות (בשם המכילתא): גזור עלינו (לגנו) גזירות. (וגם) גירסא זו הובאה בד"ח – ד"ה בראשית ברא תש"ג פכ"ז. ועוד).

יותר את קיום הגזירות.

ועוד יש לומר: במצוות דאורייתא, שמשפיעות על העולם ביתר עוצמה, אין ניכר כל כך שמקיימים את המצוה רק מפני ציווי הקדוש-ברוך-הוא, כי סגולת המצוה והשפעתה בעולם מסתירה⁵¹ את קבלת העול שבקיום המצוה, הקיום משום ציווי הקב"ה.

ולעומת זאת, קיום מצוות דרבנן, שבהן סגולת המצוה אינה בולטת כל כך, מתבטא שהיהודי אינו מקיים מצוות מפני שעל ידי כך מתרחשים בעולם ענינים נעלים, אלא משום שהוא עבד ה' המציית לרצונו ולציוויו של המלך.

אך לגבי ה„חפצא” – ההשפעה של המצוות בעולם⁵² – הרי, אדרבה, למצוות דאורייתא ישנו כח התורה⁵³ להשפיע על החפצא, על מציאות העולם, באופן שאינו קיים אצל המצוות דרבנן, כדלעיל.

ולכן קריאת פרשת זכור⁵⁴ היא מצוות עשה מן התורה, הנותנת כח נוסף לכך שזכירת עמלק תגשים את מחיית עמלק (בענינו – עמלק שבאדם⁵⁵).

ו. עמלק – ידיעה שאינה משפיעה למעשה

כיון שזכירת עמלק היא מצוה תמידית, מובן, שכל אחד צריך לעסוק בענין זה תמיד.

כי למרות שאין לומר ח"ו וח"ו, שיהודי

51) ע"ד הידוע דשכל מעלים על רצון ומסנ"פ (סה"מ: אידיש ע' 5 ואילך. קונטרסים ח"ג ע' קכא ואילך. תש"ט ע' 119 ואילך).

52) שזוהו ענין עיקרי בקיום המצות – עיין תניא פל"ז לח. 53) להעיר מתור"א (לד, ב. דרמ"צ ער, ב) במעלת כח של דאורייתא על דרבנן, דבדאורייתא (שהיא המשכה מלמעלה למטה) „מי מעבד ומי מונע לה' ית"ש והי' ה' תקצר”, משא"כ בדרבנן „שהם המשיכו להיות גילוי זה”.

54) נוסף לזה שזכירת עמלק בכלל היא מ"ע מה"ת (שבוה שווה לשאר הזכירות הנ"ל ס"א). ולהעיר שגם בסה"מ תר"פ שם מדגיש שקריאת פ' זכור היא דאורייתא.

55) שפעולת המצוה בהאדם הו"ע של „חפצא” (שבגברא גופא).

מעשיהם הרעים וכדומה³⁰ כדי להגיע לכך ש„נעורר הנפשות .. להלחם בהם”³¹.

בכך נרמז, שלמרות שהמטרה של זכירת עמלק היא מחיית עמלק, בכל זאת יש משמעות ומטרה בזכירת עמלק עצמה

– אשר משום כך מונה הרמב"ם³², וכן שאר מוני המצוות³³, את מחיית עמלק ואת זכירת עמלק כשתי מצוות נפרדות בעלות שתי מהויות שונות. לדוגמא – מחיית עמלק היא מן המצוות שהן „חובה על הצבור”³⁴, ולפי מספר דעות³⁵ חלה מצוה זו על המלך של הצבור³⁶, ולמצוה זו יש מספר תנאים – שהיא חלה דוקא לאחר כניסת בני ישראל לארץ ועוד.

לעומת זאת, זכירת עמלק היא מצוה החלה על כל יחיד בפני עצמו, והיא מצוה תמידית³⁷, בכל מקום ובכל זמן – והענין המושג באמצעות זכירת עמלק עצמה, הוא ענין כללי בתורה, יותר מהזכירות האחרות שהוזכרו לעיל, כפי שיבואר להלן בסעיף ו'.

30) כהמשך הכתובים שם (פסוק יח) – ועד"ו בכ"מ – „למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם גו”.

31) אף שיש לחלק כי בעמלק הציווי למחות „זכר עמלק” – „משור ועד שד” (רש"י ס"פ תצא, מש"א טו, ג (הפטרה דפ' זכור). וראה מכילתא ס"פ בשלח. מדרש תהלים ט, ז. ועוד. לקו"ש ח"ד ע' 89 (הערה 17) – ולכן צ"ל זכירה מיוחדת לעורר השנאה בלב אל עמלק. וראה טעמי מצות להרדב"ו מצוה תקצא.

32) בסהמ"צ מ"ע קפח"קפט.

33) סמ"ג עשין קט"קטו. ועוד.

34) סהמ"צ להרמב"ם בסוף המ"ע. וגם הר"ס"ג מנאה במנין הפרשות (פרשה סא). וראה חינוך מצוה תרד. ביאור הרי"ף

פערלא למ"ע נט שם.

35) רמב"ן ובחי" ס"פ בשלח. יריאים סרצ"ט (בהשלם – סתל"ה). וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 321 (הערה 31) דאלי גם להרמב"ם מצות המלך הוא (ע"ש). וראה הערה הבאה.

36) די"ל דמצוות המלך (שהוא – הכל) הן סוג מיוחד במצוות הציבור. ואכ"מ.

37) רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ה. וראה לשונו בסהמ"צ ומנין המצות בריש ספר היד (מ"ע קפט). וראה הדיעות שצ"ל זכירת מעשה עמלק בכל יום – הובאו באנציקלופדי' לתלמודית ע' זכירת מעשה עמלק (ע' רכב).